

Overzicht van de maatregelen

Maatregelen die door vorige kabinet reeds opgepakt zijn

- Bij het beoordelen van het recht op huurtoeslag wordt de verblijfsstatus van minderjarige leden van het huishouden niet meer meegewogen: de huurtoeslag wordt hierdoor niet meer stopgezet bij geboorte kind waarvoor niet tijdig een verblijfsvergunning wordt aangevraagd.
- Vervallen van de eis bij het verworven recht dat in de maand voorafgaand aan de huurgrensoverschrijding recht op huurtoeslag moest bestaan: het recht op huurtoeslag vervalt hierdoor niet meer structureel (ook als inkomen en vermogen weer voldoen aan eisen huurtoeslag) bij overschrijding maximum huurgrens in jaar dat geen recht op huurtoeslag bestaat.
- Maatregelen ter verbetering van de praktische rechtsbescherming: bijvoorbeeld door het bieden van meer waarborgen voor de burger bij het opvragen van informatie of door voorafgaand aan het terugvorderen van een toeslag de gelegenheid te geven voor het indienen van een zienswijze.
- Problemen met inschrijvingen Basisregistratie personen (Brp) als de gegevens niet actueel, onvolledig of onjuist zijn: meldpunt *Fouten in overheidsregistraties* is 4 januari 2021 van start gegaan.
- Stimuleren rechtstreeks uitbetalen kinderopvangtoeslag aan kinderopvangorganisatie: Er wordt nog te weinig gebruik gemaakt van mogelijkheid om kinderopvangtoeslag rechtstreeks uit te betalen aan kinderopvangorganisaties. Convenantstructuur wordt beter onder de aandacht gebracht bij ouders en kinderopvangorganisaties.

Maatregelen die worden opgepakt, opgenomen in het Coalitieakkoord

- Loslaten gewerkte uren eis kinderopvangtoeslag: Het recht op kinderopvangtoeslag blijft alleen gelden voor werkende ouders (of ouders met een doelgroepstatus), maar wordt niet meer gekoppeld aan het exacte aantal uren van de partner die het minste werkt.
- Loslaten maximale huurgrens: Met deze maatregel is er ook boven de maximum huurgrens (€ 752) recht op huurtoeslag.
- Loslaten minimumleeftijd huurtoeslag: Jongerenleeftijd huurtoeslag overeen laten komen met leeftijd minimumloon (Wml).
- Ook voor meerpersoonshuishoudens onder de pensioengerechtigde leeftijd recht op huurtoeslag boven de aftoppingsgrens: Meerpersoonshuishoudens hebben in tegenstelling tot de meeste huurtoeslagontvangers geen recht op huurtoeslag boven aftoppingsgrens, met deze maatregel wordt dit gelijk getrokken met andere huurtoeslagontvangers.

Andere maatregelen die wordt opgepakt

- Kinderopvangtoeslag bij partner buiten de EU: indien een ouder in Nederland verblijft met kinderen en de toeslagpartner is (tijdelijk) woonachtig in een land buiten de EU, kan de ouder in Nederland geen aanspraak maken op de kinderopvangtoeslag. Met deze maatregel wordt de doelgroep van de kinderopvangtoeslag verbreed, zodat ook deze ouders aanspraak kunnen maken op de kinderopvangtoeslag voor de opvang in Nederland.

Maatregelen die (grotendeels) gelegen zijn in de dienstverlening

- Arbeidseis in geval van 'doelgroepers': Om aanspraak te maken op kinderopvangtoeslag moet de ouder (en de toeslagpartner) voldoen aan de arbeidseis of gekenmerkt worden als 'doelgroeper' (o.a. student, re-integreerder). Daarover bestaat in sommige gevallen onduidelijkheid. Dit kan verholpen door vergroten van kennis bij de ouders en door betere controle vooraf.
- Bewijsnood gewerkte uren ex-partner bij de kinderopvangtoeslag: Toeslagen zal in de dienstverlening vaker gebruik maken van de mogelijkheid om gegevens bij de ex-partner op te vragen als deze ontbreken. Daarnaast kan er ook gekeken worden of in bijzondere omstandigheden de terugvordering bij de ouder gematigd kan worden.
- Grensgevallen Sociaal-Medische Indicatie (SMI) in de kinderopvangtoeslag: De bekendheid van de SMI moet vergroot worden. Ook kan in bijzonder omstandigheden de terugvordering gematigd worden.

Maatregelen die concreet zijn uitgewerkt

- Voorkomen onbedoelde partnerschappen bij samengestelde gezinnen door bepaling te laten vervallen: twee meerderjarigen met een minderjarig kind van één van hen worden automatisch als toeslagpartner beschouwd. Door het vervallen van de bepaling worden zij niet meer als toeslagpartners gezien (kosten €135 miljoen).

- Voorkomen onbedoelde partnerschappen bij eerstegraadsbloedverwanten door leeftijdsgrens te laten vervallen: twee meerderjarigen met een minderjarig kind van één van hen worden automatisch als toeslagpartner beschouwd. Door het vervallen van de bepaling worden eerstegraadsbloedverwanten, ook als zij ouder dan 27 jaar zijn, niet meer als toeslagpartners gezien (kosten €20 miljoen).
- Alleenstaande ouderkop kindgebonden budget voor gezin van onvrijwillig elders verblijvende partner (partner in detentie, nareizende partner van een statushouder): een partner kan onvrijwillig elders verblijven, hierdoor maakt deze persoon geen deel uit van het huishouden en is daardoor ook niet in staat bij te dragen aan het huishoudinkomen. Met deze maatregel wordt de partner als alleenstaande aangemerkt en krijgt daarmee recht op de verhoging in het kindgebonden budget (ALO-kop) (kosten €20 miljoen).
- Promovendi, niet zijnde werknemer-promovendi, behandelen als andere studenten waardoor zij wel recht op kinderopvangtoeslag krijgen: promovendi kunnen recht krijgen op de kinderopvangtoeslag afhankelijk van hun relatie met de universiteit: werknemer-promovendi hebben wel recht op kinderopvangtoeslag, omdat zij een arbeidscontract hebben. Met hen vergelijkbare promovendi hebben niet altijd recht op kinderopvangtoeslag. Deze situatie kan als onduidelijk en oneerlijk ervaren worden en tot (hoge) terugvorderingen leiden. Met deze maatregel worden deze vergelijkbare promovendi, niet zijnde werknemer-promovendi, behandeld als andere studenten en hebben zij recht op kinderopvangtoeslag (kosten €5 miljoen).
- Geen terugvordering met terugwerkende kracht bij intrekken verblijfsvergunning met terugwerkende kracht: bij intrekking verblijfsvergunning met terugwerkende kracht moeten ook toeslagen met terugwerkende kracht terugbetaald worden. De maatregel houdt in dat – behalve als sprake is van kwade trouw – het vervallen van het recht op toeslagen voor de vreemdeling afhankelijk wordt van de datum van de beschikking van de IND en niet meer van de datum vanaf wanneer geen rechtmatig verblijf is (kosten €4 miljoen).
- Geen partnerschap bij noodopvang: personen die bijvoorbeeld vanwege huiselijk geweld noodgedwongen verblijven in een noodopvang, blijven toeslagpartner met hun partner zolang zij gehuwd zijn. Met deze maatregel kan het toeslagpartnerschap worden beëindigd in het geval een van de partners in de noodopvang verblijft, al voordat de echtscheiding is aangevraagd (kosten €4 miljoen).

Knelpunten waarvan is gebleken dat er geen eenduidige oplossingsrichting in beeld is

- De uitzonderingen op het inkomensbegrip verschillen tussen toeslagen: voor de huurtoeslag hoeven voor de inkomensstoetsing een aantal elementen voortkomend uit de vroegere hardheidsclausule in de huursubsidie niet meegerekend te worden. Voor de andere toeslagen gelden deze uitzonderingen niet. Het afschaffen van de uitzonderingen in de huurtoeslag kan leiden tot nadelige inkomenseffecten voor huishoudens. Het toepassen van de uitzonderingen op alle toeslagen betekent daarentegen dat het aantal verzoeken voor het maken van een uitzondering sterk zal toenemen. Het huidige uitvoeringsproces is daar niet goed op berekend.
- Ontoereikendheid Toeslagenwet eenverdienershuishoudens: Het UWV kan het inkomen van personen met een lage uitkering (bijvoorbeeld WW of WIA) via de Toeslagenwet aanvullen tot het bruto sociaal minimum op huishoudniveau. Eenverdienershuishoudens kunnen ondanks die aanvulling toch netto onder de bijstandsnorm uitkomen door afbouwen van toeslagen. De oorzaak van deze gevallen ligt in het verschil tussen het afbouwpad van de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting in de fiscaliteit en van de dubbele algemene heffingskorting in de bijstand en verdwijnt daarom op lange termijn. Het versneld gelijktrekken van de afbouwpaden heeft echter forse gevolgen (in arbeidsparticipatie of inkomenseffecten).
- Ouders die zorgpremie betalen voor inwonende meerderjarige kinderen, kunnen geen zorgtoeslag krijgen op eigen rekeningnummer.
- 10% regeling: het recht op toeslagen is afhankelijk van het inkomen van de aanvrager van de toeslag en de eventuele toeslagpartner in een kalenderjaar. Dat betekent dat het toetsingsinkomen ook stijgt als het inkomen van de ex-toeslagpartner stijgt na de beëindiging van het partnerschap. De aanvrager kan verzoeken dat geen rekening wordt gehouden met deze inkomensstijging. Voorwaarde hiervoor is dat de inkomensstijging van de ex-toeslagpartner minstens 10% is. In de praktijk blijkt dat er een aantal knelpunten is omtrent de 10%-regeling, bijvoorbeeld in de situatie dat beide partners initieel een bijstandsuitkering hebben en de partner na scheiding gaat werken.
- Harmonisatie vermogensgrens: een aantal toeslagen kennen een harde vermogensgrens, deze zijn niet voor alle toeslagen gelijk, met name de huurtoeslag heeft een lagere grens. Harmoniseren kan enkel budgetneutraal door de grens voor de zorgtoeslag en het kindgebonden budget te verlagen, dit raakt met name burgers een relatief laag vermogen en leidt tot terugvorderingen. Ook speelt dat de vermogensgrens van de huurtoeslag lager is dan

het heffingsvrij vermogen in box 3 van de inkomstenbelasting. Het herstellen van de harmonisatie tussen de vermogensgrens in de huurtoeslag en het heffingsvrij vermogen in box 3 is wenselijk vanuit burger- en uitvoeringsperspectief. Dit zou een budgettair beslag hebben van €140 miljoen. Budgettair neutrale vormgeving is mogelijk als tegelijkertijd de vermogensgrenzen in de zorgtoeslag en kindgebonden budget worden verlaagd. Dit kan er evenwel toe leiden dat er huishoudens zijn die deze toeslagen verliezen.

Knelpunten die inherent zijn aan het huidige toeslagenstelsel

- Kindgebonden budget verdelen in geval van co-ouderschap: In tegenstelling tot de kinderbijslag kan het recht op kindgebonden budget van één van de ouders niet aan beide co-ouders worden uitbetaald. Omdat het kindgebonden budget een inkomensafhankelijke toeslag is, die op basis van het huishoudinkomen van één van de ouders wordt berekend zou (gesplitste) uitbetaling aan de andere ouder extra risico op onvoorziene nabetalingen met zich mee brengen. De andere ouder heeft immers geen (volledige) zicht op de financiële situatie van de hoofdaanvrager van de toeslag.
- Arbeidseis bij nieuwe baan: als burgers, bijvoorbeeld studenten, bijstandsgerechtigden, re-integreerders gaan werken, kan dit leiden tot inkomensstijging en mogelijk tot minder toeslagen. Omdat de hoogte van toeslagen wordt berekend op basis van een jaarinkomen, kan dit knelpunt niet binnen het huidige stelsel opgelost worden.
- Ontslagvergoeding telt mee als inkomen: de hoogte van toeslagen wordt berekend op basis van het totale jaarinkomen, omdat de ontslagvergoeding onderdeel is van het inkomensbegrip telt deze mee voor het inkomen.
- Voorschot systematiek in geval van wisselend inkomen: Burgers moeten vooraf een inschatting te doen van hun jaarinkomen, op basis daarvan wordt het voorschot uitgekeerd. In geval van een wisselend inkomen is dit lastig in te schatten voor de burger. Door middel van onder andere attenderingen in de voorschot fase ondersteunt Toeslagen de burgers bij een juiste inschatting, maar hiermee kunnen niet alle terugvorderingen voorkomen worden.
- Verrekenen van toeslagen met openstaande schulden: Indien een burger nog een openstaande schuld heeft mag toeslagen deze verrekenen met de toeslagen.